

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szikla Gergely ügyvéd) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2019. május 16. napján meghozott 2.G.40.820/2018/15. számú ítélete ellen a felperes részéről 16. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

### í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 740.719 (hétszáznegyvenezer-hétszáztizenkilenc) forintot és 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint elsőfokú perköltséget.

A feljegyzett 66.900 (hatvanhatezer-kilencszáz) forint kereseti illeték térítését akként rendezi, hogy abból 22.750 (huszonkétezer-hétszázötven) forintot a felperes, 44.150 (negyvennégyezer-százötven) forintot pedig az alperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 89.200 (nyolcvankilencezer-kétszáz) forint fellebbezési illeték térítését akként rendezi, hogy abból a felperes 30.300 (harmincezer-háromszáz) forintot, az alperes 58.900 (ötvennyolcezer-kilencszáz) forintot köteles az államnak külön felhívásra megfizetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

### I n d o k o l á s

A felperes pontosított keresetével az alperes jogelődjével 2008. augusztus 8-án megkötött svájci frank alapú gépjármű-vásárlási célú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul a fogyasztóra telepítő szerződési feltételei - megjelölése szerint az egyedi szerződés 7. pontjában, valamint az Üzletszabályzat 18.3.2. és 18.3.4. pontjában foglalt feltétele - tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének megállapítását és az alperes 1.115.275 forint túlfizetés visszatérítésére kötelezését kérte. Keresetét arra alapította, hogy az alperes az árfolyamkockázatról nem adott számára a 93/13/EGK irányelvben és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. számú Ilyés ítéletében (a továbbiakban: Ilyés ítélet), valamint a C-186/16. számú Andriciuc és társai ítéletben (a továbbiakban: Andriciuc és társai ítélet) megfogalmazott követelményeknek megfelelő

világos és érthető tájékoztatást. Az alperes külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatot nem adott át részére, a szerződés 7. pontjába foglalt tájékoztatásban megfogalmazott fokozott kockázattal szemben képviselője éppen arról tájékoztatta, hogy az elmúlt években nem volt nagy árfolyammozgás, így az árfolyamváltozásban rejlő kockázatot eljelentéktelenítette. A tájékoztatás alapján nem volt képes értékelni az árfolyamváltozás pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit. Az említett szerződési feltételek érvénytelenségének következtében árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség nem terheli és a szerződés alapján a futamidő alatt összesen 2.621.892 forint törlesztőrészlet megfizetésére köteles, az alperes pedig a saját kimutatása szerint rá kiterhelt 1.115.275 forint visszafizetésére köteles.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Azzal védekezett, hogy adott esetben a szerződés 7. pontja és az Üzletszabályzat azzal megegyező 18.3.4. pontja tartalmazza a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének megfelelő kockázatfeltáró nyilatkozatot, amely a tartalmában a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban és az EUB Ilyés ítéletében meghatározott követelményeknek megfelel. E tájékoztatás alapján az átlagfogyasztó számára érthetőnek és világosnak kellett lennie annak a ténynek, hogy az árfolyam folyamatosan változhat, ami jelentős kockázatot hordoz magában és azt a veszélyt jelenti, hogy a forint leértékelődése esetén a törlesztőrészleteken kívül a teljes hátralévő tőketartozás is növekedhet. Állítása szerint a kölcsön deviza alapú konstrukciójának meghatározását egyedileg megtárgyalták, ezért a deviza alapú elszámolás tisztességtelensége fel sem merülhet. A felperes elszámolását tévesnek tartotta, mert abban nem lehet a deviza alapú kölcsön ügyleti kamatát alkalmazni, az árfolyamkockázat kiesése esetén ugyanis az értékegyensúly felborul és az ehhez kapcsolódó ügyleti kamat sem tekinthető irányadónak.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az alperesnek 15 napon belül 55.770 forint + áfa perköltség, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 66.900 forint feljegyzett kereseti illeték megfizetésére.

Az ítélet indokolása szerint a felek között deviza alapú hitelszerződés jött létre, ami fogyasztói szerződésnek minősül. A szerződés 7. pontjába és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjába foglalt feltétel egyedi megtárgyaltságát nem látta megállapíthatónak. A felperes nem bizonyította, hogy a támadott szerződési feltételek a szokásos szerződési gyakorlattól lényegesen eltérő rendelkezések lettek volna, ezzel szemben a szerződéskötés időpontjában a deviza alapú konstrukció általánosan elterjedt finanszírozási gyakorlat volt és a felperes által sérelmezett szerződési feltételek lényegesen nem térnek el a többi pénzügyi vállalkozás által ugyanebben az időszakban kínált deviza alapú kölcsönszerződésben használt feltételektől. Így az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése szerint külön figyelemfelhívás nélkül is a szerződés részévé váltak. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tartalmi valóságának vitatása a tisztességtelenség körében nem értékelhető. A Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerint az egyedi megtárgyaltság vizsgálata annak megállapításához szükséges, hogy az adott feltétel általános szerződési feltételnek minősül-e, illetve abból a szempontból van jelentősége, hogy a feltétel tisztességtelensége egyáltalán vizsgálható-e.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségét a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontjában, valamint a 2/2014. Polgári Jogegységi határozatban és az Ilyés ítéletben foglaltakra tekintettel vizsgálta. Megállapította, hogy a támadott szerződési feltételek tartalmuk alapján megfelelnek a kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben támasztott követelményeknek, mert abban az alperes jogelődje kifejezetten felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a forint gyengülése a törlesztőrészlet összegének növekedését vonja maga után. A kapott

tájékoztatás alapján a felperes alappal nem gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve az őt csak korlátozott mértékben terheli. Fel kellett tudnia mérni az árfolyamváltozás pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is, hiszen a deviza alapú konstrukció a jellegéből adódóan magában rejtí az árfolyam adósokra hátrányos változásának kockázatát. A felperes a hitelkérelemből is tisztában volt azzal, hogy deviza alapú elszámolásban állapotok meg a felek, az alperes képviseletében eljáró S. P. tanúvallomása pedig a tájékoztatás világos és érthető voltát támasztotta alá, miszerint kifejezetten tájékoztatták az ügyfeleket arról, hogy a forint leértékelődése a törlesztőrészek emelkedését eredményezi. A pénzügyi intézmények kockázatvállalásának Hpt.-ben meghatározott szabályaiból és az adós teljesítőképességének vizsgálatából sem volt levonható az a következtetés, hogy az árfolyamváltozás kockázata a feleket a szerződésben foglaltaktól eltérően terhelne. Az EUB felperes által hivatkozott ítéleteiben, valamint a 6/2013. Polgári Jogegységi határozatban és a 2/2014. Polgári Jogegységi határozatban kifejtettek szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételek tartalma a kockázatviselés korlátlanúságára való kifejezett utalás nélkül is megfelelhet a jogszabályoknak. A szerződésben foglalt tájékoztatásból egyértelműen kikövetkeztethető, hogy az árfolyam hátrányos változásának nincs felső határa, a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, és abból kitűnik az is, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, a futamidő alatt is bekövetkezhet. A felperes a szerződésben foglaltakat nem értelmezhetette úgy, hogy az árfolyamkockázat csak korlátozottan terheli. Az alperes az EUB által az Ilyés ítéletben kifejtett szempontokra figyelemmel őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek a kockázatfeltárással kapcsolatosan eleget tett, amihez képest a felperes a szerződésben foglaltaktól eltérő tartalmú tájékoztatást nem bizonyított.

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljesítését, míg másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az Ilyés ítéletben és a C-118/17. számú Dunai ítéletben foglaltakat. Abból indult ki, hogy a szerződés 7. pontjába foglalt feltételek egyedi megtárgyaltsága nem állapítható meg, amit az alperesnek kellett volna bizonyítani. Az árfolyamváltozás korlátozás nélküli viselése a szerződéses konstrukció egyik alapvető, a főszoolgáltatást meghatározó része, így a kockázatvállalás és a tájékoztató elfogadása nem tekinthető pusztán egyoldalú nyilatkozatnak. A tájékoztatás alakilag ugyan megfelel a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak, de tartalmilag nem elégíti ki a tájékoztatással szemben támasztott, a 2/2014. számú Polgári Jogegységi határozatban és az EUB nemzeti bíróságok számára kötelező előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglalt követelményeket. Hangsúlyozta, hogy a kockázatfeltárási nyilatkozat megítélésénél az EUB ítélezési gyakorlata szerint nem a nemzeti bíróságnak a szövegértése az irányadó, hanem a kockázatfeltárási nyilatkozat írásban rögzített tartalma. Adott esetben a támadott feltételek nem felelnek meg az Ilyés ítélet 74., 75. és 78. pontjában kifejtetteknek, mert nem tartalmazzák a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatását, ezért képtelen volt felismerni és értékelni a forint leértékelődésének gazdasági következményeit, a pénzügyi kötelezettségei teljesíthetőségére gyakorolt hatását. Ráadásul az említett ítélet 76. pontjában foglaltakhoz képest nem kellő időben kapta meg a szerződést, így nem volt lehetősége a kockázat értékelésére és annak átgondolására, hogy az adott feltételekkel kíván-e szerződni. Az alperes nem igazolt olyan tartalmú kockázatfeltárást és a szerződésben sincs olyan feltétel, amiből kiderülne számára, hogy a forint jelentős leértékelődése azzal a következménnyel jár, hogy tartozását nem tudja megfizetni. Az egyedi szerződés 7. pontjának (2) bekezdése csak az Üzletszabályzat 18.3.2. és 18.3.4. pontjával együtt értelmezhető, így a tájékoztatás gazdasági tartalmát a szerződés többi rendelkezésének együtt értelmezésével csak kikövetkeztetni lehet. A szerződés megkötésekor nem volt érthető számára, hogy az említett feltételek együttesen azt jelentik, hogy a törlesztőrészek megfizetése számára nehezen viselhetővé válhat. Az alperes jogelődje arról sem tájékoztatta, hogy az árfolyamváltozás

lehetősége valós és az bármikor bekövetkezhet, ezzel szemben szóban azt a tájékoztatást kapta, hogy 1000-2000 forintos árfolyam-emelkedés prognosztizálható. Álláspontja szerint a szerződés tisztességtelensége a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján azért is megállapítható, mert az alperes jogelődje értelmezhetetlen szerződési feltételek alapján terhelte rá az árfolyam-különbözetet, ami a szerződéses egyensúlyt az alperes javára torzítja. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság értelmezésével mögöttes tartalommal töltötte fel a feltételeket, miközben a Ptk. 207. §-a alapján egy átlagos fogyasztó számára a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint az említett feltételekből nem derül ki, hogy korlátlanul őt terheli az árfolyam-különbözet viselésének kötelezettsége.

Álláspontja szerint a konkrét jogügyletre és a felperesre nem emlékező tanú vallomása nem cáfolja, hogy a szerződéskötéskor az általa előadott tájékoztatást kapta, a tájékoztatás tartalmát illetően a nemleges bizonyítás eredménytelenségét nem lehetett volna a terhére értékelni. Az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően az alperes lett volna köteles annak bizonyítására, hogy a konkrét ügyben egyedi megtárgyaltság mellett érthetően tájékoztatta az árfolyamváltozás kockázatáról és annak gazdasági következményeiről, amely tény bizonyítására a tanú vallomása nem alkalmas. Az elsőfokú bíróságnak ezért vizsgálnia kellett volna, hogy a szóbeli tájékoztatás tartalma vagy egyéb körülmények folytán alappal gondolhatta-e úgy, hogy a kockázat csekély vagy nem valós. Másodlagos fellebbezési kérelmét azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 213. §-át megsértve nem bírálta el a keresetet, mert nem a Ptk. 522. §-a alapján hozott ítéletet, hiszen a felek közötti szerződés nem kölcsön-, hanem hitelszerződés.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a fellebbezésben megjelölt eljárási szabályokat nem sértette meg, ítélete megalapozott, a döntés indokai helytállóak. Az elsőfokú eljárásban előadott érveit fenntartva a fellebbezés kapcsán kiemelte, hogy a perbeli szerződés kölcsönszerződés. A felperes a Pp. 235. § (1) bekezdésére tekintettel a fellebbezésében már nem hivatkozhat arra - egyébként tény és iratellenesen -, hogy a felek között hitelszerződés jött volna létre. Az elsőfokú eljárásban a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt szerződés tartalmával és tanúvallomással bizonyította, hogy jogelődje a felperest a jogügylet kockázatairól teljes körű tájékoztatással látta el, aminek alapján az átlagosan tájékozott fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes számára nyilvánvalónak kellett lennie, hogy az ügylet árfolyamkockázata fennáll és az korlátozás nélkül a felperest terheli. A 2/2014. Polgári Jogegységi határozat szerint a tájékoztató szövegében nem kell szó szerint szerepelnie a kockázatviselési kötelezettség korlátlanságának, hanem annak van jelentősége, hogy a fogyasztó a tájékoztatás tartalma alapján alappal gondolhatta-e úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy őt az csak korlátozott mértékben terheli. A kockázat korlátozottságára vonatkozó, vagy arra utaló rendelkezést a tájékoztatás nem foglal magába és a tanúvallomásból kitűnően ilyen információt a felperes szóban sem kapott. Hivatkozott számos jogerős ítéletre, amelyben a bíróságok a perbelivel azonos, vagy ahhoz hasonló tartalmú kockázatfeltárást, illetve tájékoztatást nem találták tisztességtelennek.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az ítéltábla a felperes fellebbezését részben alaposnak találta. A fellebbezésben hivatkozott körben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján indokoltá tévő lényeges eljárási szabálysértést nem lehetett megállapítani. A felperes alaptalanul sérelmezte fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 213. §-át megsértette volna azzal, hogy a peres felek közötti szerződést kölcsönszerződésnek minősítette. Ezzel éppen ellenkezőleg az elsőfokú

bíróság - egyébként nem helytállóan - azt állapította meg, hogy a perbeli szerződés hitelszerződés (elsőfokú ítélet 7. oldal 3. bekezdése, 8. oldal 5. bekezdése). Ettől függetlenül sem eredményezi a Pp. 213. §-ának sérelmét, ha a bíróság a felek közötti szerződést minősíti, mert a bíróság által szabadon alkalmazható anyagi jogi jogszabály, hogy a szerződéseket nem az elnevezésük, hanem a tartalmuk alapján kell minősíteni. A perbeli hitelszerződésnek nevezett szerződés pedig a tartalma alapján a Ptk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződésnek minősül. A felperes szintén alaptalanul állította, hogy az elsőfokú bíróság egyáltalán nem vette figyelembe az EUB ítéleteiben foglaltakat, mindazonáltal nem tekinthető eljárési szabálysértésnek, ha a bíróság nem, vagy nem helytállóan értelmezi az EUB nemzeti bíróságokra kötelező előzetes döntéshozatali ítéletében foglaltakat, mert ez a hiányosság a másodfokú eljárásban orvosolható.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt csupán annyiban kell pontosítani, hogy a perbeli szerződést az alperes jogelődje 2015. május 19-én mondta fel, amely nyilatkozatot a felperes 2015. június 1-jén vett át.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival csak kisebb részt értett egyet. A felek között fogyasztói kölcsönszerződés jött létre, egyedileg meg nem tárgyalt és általános szerződési feltételekkel. A másodfokú eljárásban nem volt vitás, hogy deviza alapú szerződést kötöttek, aminek alapján forintban történt a folyósítás és ugyancsak forintban kellett a kölcsönt visszafizetni, de úgy, mintha svájci frankban folyósította volna azt az alperes jogelődje.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás az alperes jogelődjének nyilatkozata, amelynek teljesítésére a Hpt. 203. § (4)-(6) bekezdése alapján volt köteles. A Hpt. 203. § (4) bekezdéséből következően a felperes a szerződés aláírásával az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást illetően csupán azt nyugtázta, hogy az alperes tájékoztatását tudomásul vette. Miután a perbeli szerződésben (egyedi szerződés 7. pontja, Üzletszabályzat 18.3.4.pontja) foglalt tájékoztatás a perbeli tényállás mellett a szerződésben foglalt jogokra és kötelezettségekre nem vonatkozott, nem lehet tisztességtelen, hiszen a tisztességtelen szerződési feltétel a Ptk. 209. § (1) bekezdésében meghatározott fogalmából is nyilvánvaló, hogy tisztességtelen csak a jogokat és kötelezettségeket megállapító szerződési feltétel lehet. Egy ilyen hatással nem bíró, és mint adott esetben csupán deklaratív jellegű tájékoztatást tartalmazó alperesi nyilatkozat, amely a szerződés egyéb rendelkezéseiből következő kötelezettségek tartalmát bontja ki anélkül, hogy többletkötelezettségeket határozná meg a felperesre nézve, nem lehet egyensúlytalan, illetve a jóhiszeműség és tisztesség követelményével ellentétes.

A szerződés egyedi részéből és az Üzletszabályzat 18.3.3. pontjából az a következtetés adódik, hogy a felperes által választott konstrukció fix törlesztőrészletű és változó futamidejű konstrukció, ami az egyedi szerződés egyértelmű rendelkezése szerint azt jelentette, hogy a 84 hónapos futamidő helyett maximum 96 hónapig kellett ugyanazt a törlesztőrészletet (31.213 forint) fizetni. Ebből az következett, hogy nincs olyan tájékoztatás sem az egyedi szerződésben, sem az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjában amely erre a konstrukcióra megfelelő, adekvát lenne. Valójában az Üzletszabályzat félrevezető tájékoztatást tartalmaz arra nézve, hogy a törlesztőrészlet változhat, miközben a változó futamidejű konstrukcióban a törlesztőrészlet nem változhat, csak a futamidő hosszabbodhat meg. Másrészt ezekből a rendelkezésekből az is következik, hogy a perbeli konstrukció soha nem tartalmazott a felperesre terhelt korlátlan kockázatviselési kötelezettséget. A kockázat mértéke ugyanis a perbeli konstrukció mellett számszerűsíthető, mert az 12 havi törlesztőrészlet erejéig, összesen 374.556 forinttal emelhetette csak meg a felperes fizetési kötelezettségét. Ezt a korlátozott kockázatot tartalmazó feltételt ráadásul kiegészítette az Üzletszabályzat 18.3.3 pontjának utolsó bekezdésében a felperes számára biztosított egyoldalú

szerződésmódosítási jog is, miszerint belátása szerint forintkölcsonné alakíthatta át a szerződést. Az Üzletszabályzat 18.3.3. pontját csak úgy lehet érteni, hogy az árfolyamkockázat a futamidő maximum egy évvel való hosszabbodását eredményezi és a futamidő csak az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére visszavezethető módon növekedhetett meg. A 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdése ugyanis az egyoldalú módosítási jogot a vélelem erga omnes hatályú ítélettel való eredménytelen megdöntésére figyelemmel ex tunc semmissé nyilvánította, ezért nem merülhet fel, hogy az egyéves futamidő hosszabbodás másnak, mint az árfolyamváltozás-viselési kötelezettségnek is a következménye lehet.

Azt kellett tehát elbírálni, hogy a korlátozott, ráadásul az egyoldalú módosítási jog révén kezelhető kockázatviselési kötelezettség a félrevezető tájékoztatásra tekintettel lehet-e tisztességtelen. Ebben a körben az ítélőtábla nyomatékkaal kiemeli, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel tisztességtelenségének megítélésére az uniós jog, a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) alkalmazandó. A felperes által hivatkozott 2008/48/EK irányelv a perbeli szerződés megkötésekor nem volt hatályban, így annak nem lehetett jelentőséget tulajdonítani. Az uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az irányelvet az Európai Unió Bírósága értelmezheti, és az értelmezés tárgyában meghozott EUB ítéletek - ahogy az a C-92/11. számú RWE ítélet 58. pontjából egyértelműen kitűnik - mintegy jogegységi határozat jellegével kötelezőek a nemzeti bíróságok számára. A nemzeti bíróságoknak az EUB ítéleteiből levonható tartalommal kell tehát az uniós jogot alkalmazni, aminek során az EUB ítéletek autonóm értelmezésére jogosultak, amely értelmezésben az eljáró nemzeti bíróságot az EUB C-118/17. számú Dunai ítélet 60. és 64. pontjaiból, valamint a rendelkező rész 2. pontjából következően semmilyen más magyar bíróság értelmezése nem köti. Az ítélőtábla az Európai Unió Bizottságának „A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásról” közzétett közleményében foglaltakból kiindulva értelmezte az EUB ítéleteit (Európai Unió Hivatalos Lapja 62. évfolyam; 2019/C 323/04).

Az említett közlemény 3.4.6. pontjában (42-45. oldal) és az EUB hivatkozásként megjelölt ítéleteiben, a C-421/14. Banco Primus ítélet 62-67. pontjában és a C-118/17. számú Dunai ítélet 49. pontjában foglaltakból az következik, hogy az egyértelműség, világosság hiánya, ami - mint a perbeli esetben - egy félrevezető tájékoztatásból adódhat, önmagában egyáltalán nem dönti el a tisztességtelenség kérdését, mert a nem egyértelmű kötelezettség is lehet tisztességes és az egyértelműség mellett is lehet egy feltétel tisztességtelen. Tehát az, hogy félrevezető volt az árfolyamkockázat-viselési kötelezettségre vonatkozó tájékoztatás, önmagában nem dönti el azt a kérdést, hogy létrejött-e ezáltal a fogyasztó hátrányára olyan egyensúlytalan helyzet, amit a bíróság beavatkozásával kellene kiegyenlíteni. Az ítélőtábla szerint ilyen beavatkozást igénylő helyzetbe a felperes nem került, mert a 374.556 forintban korlátozott, ráadásul az egyoldalú módosítási joga révén a felperes által kezelhető kockázat nem minősül a felperes jogai és kötelezettségei szempontjából az ő hátrányára kialakult helyzetnek, hiszen a deviza alapú kölcsönhöz kapcsolódó kedvezőbb kamatmérték ennek a mértékű kockázatnak a viselését ellensúlyozta, és ha a felperes ezt sem kívánta viselni, akkor dönthetett úgy, hogy forintszerződésre változtatja át a szerződést. Ennél több lehetőséget számára nem lehetett biztosítani, hiszen a kölcsönt felvette és felhasználta, így azt nem lehet kijelenteni, hogy sem a deviza alapú, sem pedig a forintkölcsonnt nem választotta volna. A korlátozott kockázat viselését a kedvezőbb kamatmérték ellenében a felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelenségét ezért nem lehetett megállapítani.

Ugyanakkor nem volt vita a felek között abban, mert a felperes indítványára az alperes mutatta ki, hogy a felperes árfolyam-különbözet címén ténylegesen 1.115.275 forintot fizetett meg (9. sorszámú beadvány 19. pont). A felperes az elsőfokú eljárásban ezt követően az alperes által kimutatott összegre tartotta fenn a keresetét (10. sorszámú beadvány) és másodfokon is ennek megfelelően kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását. Miután adott esetben az árfolyamkockázatból származó kötelezettségként ténylegesen teljesített összeg nem volt vitás és a kifejtett indokokra tekintettel az is egyértelmű, hogy a szerződés alapján ezen a címen a felperesnek maximálisan milyen összeget kellett teljesíteni (374.556 forint), a perben minden adat rendelkezésre állt ahhoz, hogy a szerződés alapján teljesített túlfizetést - ami az alperesnél a Ptk. 361. §-a szerinti jogalap nélküli gazdagodásként jelentkezik - meg lehessen állapítani és a felperes keresetét ezen a címen lehessen nagyobb részben teljesíteni. Az a felperesi érvelés ugyan alaptalan, hogy semmilyen kockázatot nem kellene viselnie, de a kockázatviselés mértéke megállapítható, és a szerződés felmondása következtében e kötelezettség mibenléte nem változott és nem is változhatott, mert nagyobb mértékű kockázatot, mint ami az egyéves futamidő hosszabbodásból ered, a szerződés nem terhelt a felperesre.

A Pp. alkalmazásában nincs jogcímhez kötöttség, tehát ha a feltárt tények alapján a kereset más jogcímen részben vagy egészben teljesíthető, ennek nincs akadálya. Az EUB C-76/10. számú Pohotovost ítéletének 49. pontjában foglalt értelmezés szerint az Irányelv a maga egészében kötelező érvényű közrendi szabály rangjával bír, amit a bíróságoknak ex iure kell alkalmazni. A bíróságra hivatalánál fogva háruló jogszabály-alkalmazási kötelezettségből is az következik tehát, hogy a fogyasztó érdekében az Irányelv adta lehetőségek között a jogcímtől eltérő döntést lehetett hozni. Ugyanezt az értelmezést támasztja alá a bizottsági közlemény 5.2.2. pontja és az ott idézett C-497/13. számú Froukje Faber ítélet 38. pontja, miszerint ha a felek előadása alapján a tények rendelkezésre állnak, a bíróság feladata a szükséges jogi minősítés elvégzése és az Irányelv nem hivatalból, hanem ex iure alkalmazandó.

Az ítéletábra a kifejtett indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a felperes által árfolyam-különbözet címén ténylegesen megfizetett és a szerződés alapján valójában fizetendő összeg különbözetének visszatérítésére kötelezte az alperest. Erre figyelemmel változtatta meg az ítéletábra az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését, amiről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kellett rendelkezni, mert a felperes mind az első-, mind pedig a másodfokú eljárásban 67%-ban lett pernyertes. Ezért az ítéletábra a pernyeréssel arányosan állapította meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján az elsőfokú, míg az (5) bekezdés alapján a másodfokú ügyvédi munkadíjból álló perköltségét. A feljegyzett kereseti és fellebbezési illeték viseléséről a peresztés arányában a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint rendelkezett.

Budapest, 2019. december 5.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.  
a tanács elnöke

. Matosek Edina s.k.. Benedek Szabolcs s.k.  
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelűl: